

2 KORIN

Pol a Yesus Kristus aqa wau tamo

¹ E Pol. Kristus Yesus na e qarinqbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Qotei aqa segi areqalo na e wau di ebej. Aqo gago was Timoti wo anjam endi nengrenyonum. Nengrenyosim ningi Korin qureq di Qotei qa loueqnub qaji ningi ti Qotei aqa segi tamo ungasari kalil Akaia sawaq di unub qaji nanqi qa ti qarinyonum. ² Gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanqi aiyel ningi qa are boleinjrimqa ningi lawo na soqniy.

Qotei a gago are latetgeqnu

³ Iga gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei aqa ñam soqtoqnqom. A gago Abu unu deqa a iga qa dulqajqa utru. A gago are tulan latetgwajqa Qotei. ⁴ Deqa a gago gulbe kalil qa iga are latetgeqnu. A kumbra degyeqnu deqa iga na olo kamba Kristen tamo ungasari gulbe ti unub qaji nanqi are latetnjreqnum. ⁵ Kristus a jaqatin koba qoboiej deqa iga a ombla jaqatin koba qoboieqnum. Dego kere Kristus a are tulan laesonaqa iga a ombla are tulan laejunum. ⁶ O ijo was kalil, aqo Timoti wo gulbe eqnum di aqa utru agiende. Gago gulbe dena Qotei na nunqi are latetngosim ningi elenqas. Ariya Qotei na gago are latetgeqnu di aqa utru agiende. Kumbra dena dego Qotei na nunqi are latetngoqnqas. Yimqa jaqatin iga qoboieqnum qaji di ningi dego qoboioqnsib singila na tigelesqab. ⁷ Iga ningi qa gago areqalo singilatosis endegsi mareqnum, bole, ningi singila na tigelesqab. Iga qalieonum, ningi iga ti beterosim jaqatin eqnum deqa Qotei na ningi iga ti gago are latetgoqnqas.

⁸ O ijo was kalil, iga Esia sawaq di gulbe kobaquja item. Gulbe dena iga ugeugeigosiqa gago singila tulan bunyej. Deqa iga endegsi are qalem, gulbe dena iga moiyoqwas. O ijo was, niŋgi gago gulbe deqa qalieoiy. ⁹ Bole, iga are qalem, gulbe dena iga moiyoqwas. Anjam pegiyo tamo na tamo bei minjqas, “Ni une ti unum deqa ni moiqam.” Dego kere iga are qalem, gulbe dena iga moiyoqwas. Qotei na gulbe di iga egej. Di kiyaaq? Iga gago segi singila qa are qalaim deqa. Iga Qotei aqa singila qa are qaloqnqom. Agi a na qujai moiyo tamo nanŋi olo subq na tigeltjnreqnu. ¹⁰ O ijo was, gulbe dena iga moiyoqwa laqnaqa Qotei na gulbe di taqal atetgej. Bunuqna dego a na gago gulbe taqal atetgoqnqas. Deqa iga Qotei qa gago areqalo singilatoqnsim mareqnum, bole, a na olo gago gulbe taqal atetgoqnqas. Yim iga bole sqom. ¹¹ O ijo was niŋgi iga qa Qotei pailyoqniy. Yimqa Qotei a nunŋo pailyo de ti tamo ungasari gargekoba nanŋo pailyo ti quoqnsim iga aqaryaigoqnqas. Gam dena niŋgi na dego iga aqaryaigoqnqab. Yim tamo ungasari gargekoba nanŋi Qotei tulan biŋiyoqnqab.

Pol a Kristen nanŋi gisaŋnjrosaiqnej

¹² O was kalil, ijo are miligiq di e qalieonum, e kumbra bole tiŋtiŋ segi dauryoqnsim unum. E ijo kumbra deqa tulan areboleboleibeqnu. Kumbra bole kalil Qotei na osorbeqnu qaji di segi e dauryoqnsim unum. E mandam tamo nanŋo powo na kumbra di yosaieqnum. Qotei a e qa are boleiyiqnsiq kumbra osorbeqnu qaji di segi e yeqnum. Deqa e na tamo ungasari kalil nanŋi kumbra bole gaigai enjreqnum. Agi e na niŋgi dego kumbra tulan boledamu enŋoqnem. ¹³⁻¹⁴ Ijo anjam endi niŋgi sisiyosib poiŋgwajqa deqa e nenŋrenyonum. Bole, ijo anjam qudei qa niŋgi geregere poiŋgosai unu. Ariya ijo are endegsi

unu. Ningi ijo anjam kalil qa poingekritim gilsib diño bati itqab. Yim gago Tamo Koba Yesus a olo bqajqa batiamqa ningi e qa tulañ areboleboleingim e kamba dego ningi qa tulañ areboleboleibqas.

¹⁵⁻¹⁶ Ijo are miligiq di e nami qalieem, ningi ijo kumbra kalil qa tulañ areboleboleingim sqab. Utru deqa e na ningi merngem, “E mati nuñgoq bosiy ningi uratngosiy Masedonia sawaq gilsiy dena puluosiy nuñgoq olo bqai.” Od, e bati aiyeñ nuñgoq bqajqa are qalem. Di kiyaaqa? Qotei na ningi gereinggo aiyeltngwajqa deqa. E nuñgoq olo bosiy dena Judia sawaq aiqa laqnitqa ningi silali qa aqaryaibibqa e gamq di inñgi bei qa truquaim deqa ti are qalem. ¹⁷ Ningi endegsib are qaleqñub kiyo, “Pol aqa anjam di a dauryosai. A na iga gisanjeñ. A mandam tamo nanngo kumbra dauryoqñsiq deqa a anjam bei maroqñsiq olo urateqñu. A laña odoqñsiqa olo saideqñu.” O ijo was ningi e qa degsib are qalaib. ¹⁸ Qotei a tamo bole unu deqa a aqa segi anjam kalil dauryeqñu. Deqa e dego anjam bole segi ningi merngeqñum. E laña odoqñsim olo saidosaieqñum. ¹⁹ Nami aqo Timoti wo Sailas ombla na wauoqñsim Qotei aqa Iñiri Yesus Kristus aqa anjam palontoqñsim ningi merngoqñem. Ningi qalie, Yesus a dego laña odoqñsiq olo saidosaieqñu. A gaigai Qotei aqa ñam na odeqñu. ²⁰ Qotei a nami inñgi bole bole iga egwajqa marej. Kristus a odeqñu deqa Qotei na inñgi di iga egwas. Deqa iga Kristus aqa ñam na mareqñum, “Bole.” Osim iga Qotei aqa ñam soqteqñum. ²¹ Qotei a segi na ningi iga ti singilatgeqñu. Singilatgeqñaqa ningi iga ti Kristus beteryejunum. A na qujai iga aqa segi qa marsiq giltgej. ²² Osiqa aqa toqor egsiqa gago are miligiq di atej unu. Aqa toqor di aqa Mondor Bole. Mondor di Qotei na iga namo egej deqa iga qalieonum, bunuqña inñgi bole bole a na iga egwa marej qaji di dego egwas.

Pol a Korin Kristen nangi gulbe enjrqa uratosiq deqa a nanngoq olo bosai

²³O ijo was, e Qotei aqa ñam na ningi endegsi mernḡwai. E ningi gulbe enḡwa uratosim deqa e olo Korin qureq bosai. ²⁴Nunḡo areqalo Yesus qa siḡilateqñub qaji di iga na laḡa taqatosai eqnum. Iga ningi ti koba na Yesus aqa wau ojeqnum. Di kiyaaqa? Ningi tulaḡ areboleboleiḡwa-jqa deqa. Iga qalieonum, ningi nunḡo areqalo Yesus qa geregere siḡilatosib tigelejunub.

2

¹Ariya e olo Korin qureq bosai. E marem, e olo are gulbe na nunḡoq bqasai. ²E ningi are gulbetetḡwai di tamo yai na olo ijo are boletetbqas? Ningi segi na ijo are boletetbqa kere. ³Deqa e nunḡoq olo bosiy are gulbe oqa uratonum. E nunḡoq bosiy areboleboleibqas di kere. Utru deqa e anjam bei nami nenḡrenḡyosim nunḡoq qarinyem. E qalieem, e areboleboleibqas di ningi kalil dego ijo arebolebole di unsib e koba na areboleboleigwas. ⁴Bole, e are gulbe ti akam ti sosim anjam di nenḡrenḡyem. E ningi are gulbetetḡwa osim anjam di nenḡrenḡyosai. E ningi tulaḡ qalaqalainḡeqnum di ningi qalieqajqa deqa e anjam di nenḡrenḡyem.

Ningi na tamo une atej qaji aqa une kobotetiy

⁵Tamo qujai nami une atej qaji di aqa une qa e anjam koba mernḡwasai. Tamo dena e are gulbetetbosai. A ningi kalil are gulbetetḡnej. ⁶Aqa une aqa awai uge ningi gargəkoba na a yeb di kereqo. ⁷Deqa bini ningi olo aqa une kobotetosib aqa are latetiy. Yim a are boleqas. Ningi deḡyasai di a olo are tulaḡ gulbe ti so uge. ⁸Deqa ningi a olo qalaqalaiyo kumbra osoryoqniy. Yim a qalieqas, ningi a torei qoreiyosai. ⁹E nunḡo kumbra tenemtosiyy ningi ijo anjam kalil dauryeqñub kiyo sai kiyo di qalieqajqa deqa

e nami anjam nenngrenyosim nunngoq qarinyem. ¹⁰ Ningi tamo bei aqa une kobotetqab di e kamba dego aqa une kobotetqai. E tamo bei aqa une kobotetqai di e ningi qa osiy Kristus aqa n̄amgalaq di kobotetqai. ¹¹ Tamo uge Satan na iga gisanjosim ugeugeigaim deqa e degyqai. Satan aqa areqalo uge ti aqa uli kumbra ti di iga bole qalieonum.

Pol a Taitus unqa marej

¹² O ijo was kalil, e Kristus aqa anjam bole palontqa osim walwelosim Troas qureq di brantem. Brantonam Tamo Koba a na gam waqtetbonaqa e dia aqa wau ojoqnem. ¹³ Bati di e ijo was Taitus itosai deqa e a qa are koba qaloqnem. Deqa e Troas Kristen nan̄gi olo uratnjrsim Masedonia sawaq gilem.

Yesus aqa wau tamo nan̄gi qoto bunyeqnum

¹⁴ Qotei a gaigai iga aqaryaigeqnaqa iga Kristus aqa singila na qoto bunyeqnum. Deqa e Qotei tulan̄ bin̄iyeqnum. Iga Qotei aqa wau ojeqnum deqa tamo un̄gasari sawa sawa kalilq di unub qaji nan̄gi Qotei qa bole poinjreqnu. Nan̄go powo di saban̄ quleq ti bolequja bul. ¹⁵ Od, gago wau di qurem quleq ti bul Kristus na Qotei atraiyeqnu qaji. Quleq di tamo un̄gasari Qotei na elēneqnu qaji nan̄gi ti tamo un̄gasari padalqa gamq di unub qaji nan̄gi ti nan̄goq aiyeqnu. ¹⁶ Quleq dena tamo un̄gasari padalqa gamq di unub qaji nan̄gi moyotnjreqnu. Osiqa tamo un̄gasari Qotei na elēneqnu qaji nan̄gi n̄ambile enjreqnu. Tamo yai nan̄gi Qotei aqa wau di yqa kere? Tamo dego bei sosai. ¹⁷ Ningi qalie, Qotei aqa anjam maro tamo gargekoba nan̄gi silali oqajqa deqa osib Qotei aqa anjam mare mare laqnum. Ariya iga nan̄gi bul sai. Qotei na iga wau egej deqa iga gisan̄ na wauosaieqnum. Iga Kristus

koba na are qujaitosim Qotei aqa n̄amgalaq di aqa anjam mare mare laqnum.

3

Yesus aqa wau tamo nan̄gi anjam bunuj mare mare laqnum

¹ Iga gago segi n̄am soqtqajqa are unu e? Sai. Tamo qudei na kiyo nin̄gi na kiyo iga qa anjam bolequja neṅ-grenyqab di un̄gum. Nin̄gi na kiyo tamo qudei na kiyo anjam bolequja di sisiyosib gago n̄am soqtetgwab di dego un̄gum. Iga deqa are qalosaieqnum. ² Nin̄gi segi nengren̄ bulosib gago kumbra qa saoqnsib laqnum. Nin̄gi nengren̄ bul unub deqa tamo kalil nan̄gi nengren̄ di sisiyoqnsib iga qa poinjreqnu. Nengren̄ di gago are miligiq di unu. ³ Kristus a segi na anjam di nengren̄yobulej. Nengren̄ di Kristus aqaq na bosiq boleq di unu. Nengren̄ di nin̄gi segi. Agi iga nin̄gi wauetn̄geqnum. Kristus a mandam tamo bei aqa singila na anjam di nengren̄yosai. A Qotei n̄ambile gaigai unu qaji aqa Mondor aqa singila na anjam di nengren̄yej. A meniṅq di nengren̄yosai. A tamo un̄gasari nan̄go are miligiq di nengren̄yej.

⁴ Anjam di aqa utru agiende. Qotei a Kristus aqa n̄am na iga wau egej deqa iga aqa wau ojeqnum. Iga qalieonum, Qotei na aqa wau di geregere boletqas. ⁵ Bole, iga segi na wau di yqa keresai. Deqa iga gago segi singila na Qotei aqa wau yeqnum degsi marqa keresai. Qotei a segi na iga singila egeqnaqa iga aqa wau yeqnum. ⁶ Gago wau agiende. Iga Kristus aqa anjam bunuj palontoqnsim laqnum. Anjam bunuj di tamo qudei na dal anjamq di neṅ-gren̄yosai. Qotei aqa Mondor a segi na babtej. Dal anjam na tamo un̄gasari nan̄gi moiyoṅn̄reqnu. Ariya Qotei aqa Mondor na tamo un̄gasari nan̄gi n̄ambile enjreqnu.

⁷ Od, dal anjam na tamo un̄gasari nan̄gi moiyoṅn̄reqnu. Dal anjam aqa wau agide. Dal anjam di Qotei a nami

meninq di nenngrenyonaqa a rianj ti brantej. Deqa Moses aqa ulatamu rianjonaqa Israel tamo ungasari nangi aqa ulatamu koqyqa keresai. Nam qamotnjrej. Bunuqna rianj di olo koboej. ⁸ Ariya Mondor aqa wau bunuj unu. Aqa wau dena dal anjam aqa wau tulanj bunyejunu. Mondor aqa wau di olo torei rianjosiq goge oqej. ⁹ Dal anjam aqa wau agiende. A na gago une qa iga mergoqnsiq padaltgeqnu. Bole, dal anjam aqa wau di nami rianj ti bej. Ariya Qotei na iga tamo bole une saiqoji sqajqa gam babtej. Wau di olo tulanj rianj koba ti bej. Rianj dena dal anjam aqa rianj tulanj bunyejunu. ¹⁰ Wau bunuj di rianj koba ti unu. Rianj dena wau namij aqa rianj tulanj bunyejunu. Deqa iga wau namij aqa rianj uneqnum di a torei koboej. ¹¹ Wau namij di gaigai sqas keresai. A koboqas. Bole, a rianj ti bej. Ariya wau bunuj gaigai sqas qaji a olo tulanj rianj koba ti unu. Rianj dena wau namij aqa rianj tulanj bunyejunu.

¹² Rianj koba di mondorj bosim gaigai gagoq di sqajqa deqa iga tariñoqnsim unum. Deqa iga ulaosaieqnum. Iga rianj deqa mare mare laqnum. ¹³ Iga Moses soqnej dego sai. Moses aqa ulatamu rianj ti soqnej deqa a gara mutu oqnsiq dena aqa ulatamu kabutoqnej. Di kiyaaqa? Israel nangi unaib deqa. Ariya wau namij aqa rianj di koboej. ¹⁴ Israel nango areqalo getenjnresojnej deqa nangi anjam namij sisiyoqneb di nango areqalo gara mutu na kabutobulesojnej. Nangi nami deqsib soqneb agi bini unub. Tamo bei na gara di taqal atqa keresai. Kristus a segi na gara di olo taqal ateqnu. ¹⁵ Od, bati gaigai Israel nangi Moses aqa dal anjam sisiyeqnu di nango areqalo gara mutu na kabutobulejunu. Nangi nami deqsib soqneb agi bini unub. ¹⁶ Ariya tamo nangi are bulyosib Tamo Koba aqa areq bqab di Qotei na gara di olo taqal atetnjrqas. ¹⁷ Tamo Koba a segi Mondor. Ningi Tamo Koba aqa Mondor ti sqab di nunjo une na ningi olo taqatngwa keresai. Ningi bole sqab.

¹⁸Deqa gago ulatamu olo kabuesqasai. Iga kalil Tamo Koba aqa rian̄ ya jeqiloq di unobuloqnqom. Unoqnim rian̄ di gagoq di tulan̄ kobaoqnimqa dena iga Tamo Koba a segi buloqnsim sqom. Tamo Koba a na kumbra di iga egeqnu. Tamo Koba a segi Mondor Bole.

4

Qotei aqa wau tamo nan̄gi web bul unub

¹ Qotei a iga qa dulosiqa wau egej deqa iga aqa wau di ojajjqa asgigosaieqnu. ² Kumbra uge uge kalil tamo nan̄gi na ulitoqnsib yeqnub qaji di iga olo qoreiyeqnum. Iga gisan̄ kumbra na walweloſaieqnum. Iga Qotei aqa anjam bubulyosaieqnum. Iga boleq di anjam bole segi mareqnum. Deqa tamo kalil nan̄gi gago kumbra di un-
oqnsib nan̄go are miligiq di qalieeqnub, iga Qotei aqa ŋamgalaq di wau bole yeqnum. ³ Ariya tamo un̄gasari padalqa gamq di unub qaji nan̄gi Yesus aqa anjam bole iga palonteqnum qaji di aqa utru poinjroſaieqnu. ⁴ Mandam endeqa gisan̄ qotei Satan a na tamo un̄gasari Kristus qa nan̄go areqalo ſingilatosaieqnub qaji nan̄go areqalo getentetnjrejunu. Deqa Kristus aqa anjam bole nan̄go are miligiq aiqa keresai. Nan̄gi Kristus aqa suwaŋ unqa keresai dego. Kristus a segi Qotei. A segi rian̄ ti unu.

⁵ Niŋgi quiy. Iga gago segi kumbra qa saosaieqnum. Iga anjam endegsi palonteqnum, “Kristus Yesus a gago Tamo Koba unu deqa iga aqa ŋam na niŋgi wauetŋgeqnum.” Iga anjam degsi palonteqnum. ⁶ Tulan̄ nami Qotei a iŋgi iŋgi kalil gereiyqa oſiqa endegsi marej, “Ambru aqaq na suwaŋ brantqas.” Ariya bunuqna Qotei aqa suwaŋ di gagoq boſiqa gago are miligi suwantetgej. Deqa iga Kristus aqa ulatamu geregere uneqnum. Kumbra dena iga suwaŋ bole unoqnsim Qotei aqa rian̄ poigeqnu.

⁷ O ijo was, ingi tulan boledamu iga deqa mare mare laqnum qaji di gagoq di unu. Bole, iga singila saiqoji unum. Iga web jagi na gereiyo qaji di bul unum. Deqa tamo kalil nanği iga nugoqnsib endegsib qalieeqnub, “Pol a aqa segi singila na wau di yosaieqnu. A Qotei aqa singila kobaquja na wau di yeqnu. Singila dena mandam qaji singila tulan burjejunu.” Tamo kalil nanği degsib qalieeqnub. ⁸ Gulbe segi segi gargekoba gagoq beqnu. Ariya gulbe dena iga padaltgosaieqnu. Ingi ingi gargekoba na gago areqalo niñaqyetgeqnu. Ariya ingi ingi dena gago areqalo torei ugetetgosaieqnu. ⁹ Jeu tamo nanği na iga jaqatin egeqnu. Ariya Qotei a deqa iga uratgosaieqnu. Jeu tamo nanği dena iga lugoqnsib nejotgeqnu. Ariya nanği na iga torei ugeugeigosaieqnu. ¹⁰ Gago jejamuq di tamo unğasari nanği gaigai Yesus aqa moiyo unobuleqnu. Deqa Yesus aqa nambile dego gago jejamuq di branteqnaq nanği uneqnu. ¹¹ Iga Yesus aqa wau ojeqnum deqa jeu tamo nanği na bati gaigai iga moiyyotgwa laqnu. Nanço kumbra dena Yesus aqa nambile dego gago jejamuq di branteqnaq tamo unğasari nanği uneqnu. ¹² Deqa moiyo a gagoq di waueqnu. Ariya nambile a nunçoq di waueqnu.

¹³ Iga Yesus qa gago areqalo singilateqnum deqa Qotei aqa anjam bei nengrenq di unu qaji a gagoq di branteqnu. Anjam agiende, “E Qotei qa ijo areqalo singilateqnum deqa e aqa anjam mare mare laqnum.” O ijo was, iga dego Yesus qa gago areqalo singilateqnum deqa iga aqa anjam mare mare laqnum. ¹⁴ Iga qalieonum, Qotei na Tamo Koba Yesus subq na tigeltej deqa monço a na iga dego subq na tigeltgwas. Osim iga ninği ti joqsim Yesus aqa areq osi oqwas. ¹⁵ E anjam di ninği mernçonum. Di kiyaya? E qalieonum, kumbra kalil gagoq di branteqnu qaji dena ninği aqaryaingeqnu. Gam dena Qotei a tamo

unğasari tulaŋ gargekoba naŋgi qa are boleiyeqnu. Deqa naŋgi Qotei biŋiyeqnsib aqa ñam soqteqnu.

Iga laŋ qure qaji iŋgi iŋgi qa are qaleqnum

¹⁶ Deqa iga Qotei aqa wau ojqaŋqa asgigosaieqnu. Bole, gago jejamu a uge qa laqnu. Ariya gago are miligi a bati gaigai olo boleoqnsiq siŋgilaieqnu. ¹⁷ Iga qalieonum, gulbe ti jaqatiŋ ti iga bini qoboieqnum qaji di tulaŋ kokba sai. Naŋgi sokiñalayosib koboqab. Iga gulbe di eqnum deqa iga qalieonum, mondorŋ iga laŋ qureq di so bole gaigai sqom. Iŋgi bole bole iga mondorŋ oqom qaji di tulaŋ boledamu. Iŋgi bole bole dena mandam qa iŋgi iŋgi tulaŋ buŋnjrejunu. ¹⁸ Iŋgi iŋgi iga gago ŋamdamu na uneqnum qaji di sokiñalayosim koboqas. Deqa iga iŋgi iŋgi di koqyosaieqnum. Iŋgi bole bole iga gago ŋamdamu na unqa keresai qaji di bati gaigai sqas. Deqa iga iŋgi bole bole di koqyoqnsim unum.

5

¹ Iga qalie, gago mandam qaji jejamu endi torei ugeqas. Gago jejamu endi gago tal bul. Mondorŋ Qotei na olo tal bei iga egwas. Tal di tamo bei na gereiyosai. Tal di laŋ qureq di bati gaigai sqas. ² Iga bini mandam qaji talq endi unum deqa iga akamoqnsim unum. Iga gago laŋ qure qaji tal osim gara bul jugwajqa deqa are koba unu. ³ Iga tal di jugwom di iga olo laŋa sqasai. Iga jejamu bunuj oqom. ⁴ Iga mandam qaji talq endi unum deqa iga are gulbeigeqnaqa akamoqnsim unum. Iga jejamu bunuj osim gara bul jugwajqa are qaleqnum. Od, iga gago jejamu moiqas qaji endi uratosim olo jejamu ŋambile sqas qaji di oqajqa are qaleqnum. Iga jejamu saiqoji sqajqa asgigeqnu. ⁵ ŋambile sqajqa gam di Qotei a segi na gereiyetgosiqa aqa Mondor iga egej. Mondor di Qotei na iga namo egej deqa

iga qalieonum, bunuqna ingi bole bole a na iga egwa marej qaji di dego egwas.

⁶ Deqa iga gaigai are singilatoqnsim unum. Iga qalie, iga mandam qaji jejamu ti unum deqa iga laŋ qureq di Tamo Koba a ombla sosaiunum. ⁷ Bini iga Yesus unosaieqnum. Ariya iga a qa gago areqalo singilatoqnsim walweleqnum. ⁸ Od, iga gago jejamu endi uratosim oqsim Tamo Koba a ombla sqajqa are qaleqnum. Laŋ qure a gago qure utru sqas. ⁹ Deqa iga bini mandamq endi sqom kiyo laŋ qureq oqsim dia sqom kiyo di unŋum. Iga kumbra Tamo Koba a tulaŋ areareteqnu qaji di dauryqajqa are qaleqnum. ¹⁰ Iga qalieonum, mondoŋ iga kalil Kristus aqa ulatamuq di tigelamqa a na gago kumbra qa iga pegigwas. Iga mandamq endi sosimqa iga kumbra bole yoqnem kiyo kumbra uge yoqnem kiyo di a unsim awai segi segi egwas.

Iga tamo unŋasari naŋgo are bulyetnjrqajqa deqa waueqnum

¹¹ Iga Tamo Koba a qa ulaoqnsim aqa sorgomq di unum deqa iga tamo unŋasari naŋgo are bulyetnjreqnum. Iga wau di ugetosaieqnum. Qotei a iga qa qalie bole. Nuŋgo are miligiq di ningi dego iga qa qalie bole. E degsi are qalonum. ¹² O ijo was, iga gago segi ñam soqtqa marsim anjam endi nenŋrenyosai. Niŋgi gago kumbra qa areboleboleingwajqa deqa are qalsim anjam endi nenŋrenyonum. Tamo qudei naŋgi laŋa babar na kumbra bole yqajqa arearetnjreqnu. Naŋgi are miligiq na kumbra bole yqajqa arearetnjrosaeqnu. Deqa ijo was, niŋgi na tamo naŋgi di tingitnjroqnsib dalnjroqniy. ¹³ Tamo naŋgi di endegsib mareqnu, “Pol a nanari tamo.” Naŋgo anjam di bole. Iga Qotei qa are qalsim nanari tamo unum. Ariya iga niŋgi qa are qalsim areqalo bole ti unum. ¹⁴ Kristus na iga tulaŋ qalaqalaigej aqa kumbra

dena gago areqalo tigeltetgeqnaqa iga aqa wau ojeqnum. Iga qalieonum, Yesus a iga kalil qa moiyej deqa iga kalil dego moreñobulem. ¹⁵ Od, a iga kalil qa moiyej. Iga ñambile unum deqa iga gago segi jejamu qa are qalsim walwelqasai. Yesus a iga qa moisiq olo subq na tigelej deqa iga a qa are qaloqnsim walweloqñom.

¹⁶ Deqa bini iga gago areqalo namij na tamo ungasari ñangi peginjrosaeqnum. Bole, nami iga gago areqalo namij na Kristus pegiyoqñem. Ariya bini iga degyo-saeqnum. ¹⁷ Deqa tamo bei a Kristus beteryesqas di Qotei na aqa are bulyetimqa a tamo bunuj brantqas. Niñgi quiy. Aqa kumbra namij torei koboej. Kumbra bunuj olo brantej.

¹⁸ Kumbra bunuj di Qotei aqaq na bej. Nami iga Qotei ti jeu sonamqa Qotei a olo Kristus aqa siñgila na jeu kobotej. Deqa bini iga a ombla are qujaitosim unum. JEU kobotqajqa wau di Qotei na iga egej deqa iga aqa anjam mare mare laqnum. ¹⁹ Anjam agiende. Tamo ungasari mandamq endi unub qaji ñangi nami Qotei ti jeu sonabqa Qotei na ñangi a ombla are qujaitosib sqajqa marsiq Kristus aqa siñgila na jeu kobotej. Deqa a ñango une qa olo are qalosaieqnu. Iga Kristus aqa anjam di mare mare laqajqa deqa Qotei na wau egej. ²⁰ Kristus na iga qaringej deqa Qotei a gago medabu na tamo kalil ñangi metnjreqnu. Iga Kristus aqa anjam palontoqnsim tamo kalil ñangi endegsi metnjreqnum, “Niñgi jeu kumbra uratosib bosib Qotei ombla are qujaitosib soqniy.” ²¹ O ijo was, Qotei na iga aqaryaigwa marsiq deqa a gago une kalil osiqa Kristus aqa qawarq di atnaqa a une tamo bulej. Kristus a segi une yosaieqnu. Deqa iga Yesus beteryosim dena iga Qotei aqa segi tamo bole une saiqoji sqom.

6

Qotei aqa wau tamo nan̄gi gulbe iteqnub

¹ Iga Qotei ombla waueqnum deqa iga nin̄gi singila na endegsi mern̄gwom, “Qotei a nin̄gi qa are boleiyeqnu aqa kumbra di nin̄gi lāña urataib.” ² Agi Qotei a nami marej, “E ni padalo sawaq dena oqajqa bati atem. Bati di brantonaqa e ino pailyo qusim ni aqaryaimem.” O was nin̄gi quiy. Qotei na iga aqaryaigwajqa bati brantqo. A na iga padalo sawaq dena elen̄qajqa bati bini qujai.

³ Tamo un̄gasari nan̄gi gago wau endi uge qa marsib ulon̄osib uneq aiyai b iga na nan̄gi kumbra uge bei osorn̄jrosaieqnum. ⁴ Iga Qotei aqa wau tamo unum deqa iga gaigai tamo un̄gasari kalil nan̄gi kumbra bole osorn̄jreqnum. Iga singila na tigeloqnsim gulbe qoboieqnum. Gago gulbe agiende. Tamo qudei na iga ugeugeiqnub. Une bei bei na iga niñaqgwa laqnu. Iga are jaqatingeqnu. ⁵ Jeu tamo nan̄gi toqon̄ na iga lugoqnsib tonto talq di breiqnub. Osib murqumyoqnsib iga qa anjam uge uge marelejeqnu. Iga gaigai nes na ti jaqatin̄ na ti waukobaeqnum. Iga geregere neiosaieqnum. Iga bati gaigai mam ti laqnum. ⁶ Iga gulbe kalil di oqnsim kumbra bole jiga saiqoji dauryeqnum. Iga qalie bole ti unum. Iga urur min̄jin̄ oqosaieqnu. Iga na tamo un̄gasari nan̄gi kumbra bole bole enjreqnum. Iga Qotei aqa Mondor Bole aqa singila oqnsim unum. Iga na tamo kalil nan̄gi qalaqalainjreqnum. Iga lāña medabu na nan̄gi qalaqalainjrosaieqnum. ⁷ Iga Qotei aqa anjam bole gaigai mareqnum. Iga Qotei aqa singila oqnsim waueqnum. Iga gago ban̄ wo na ti ban̄ qonan̄ na ti qoto qa in̄gi in̄gi ojoqnsim dena kumbra bole tin̄tin̄ dauryoqnsim waueqnum.

⁸ Tamo qudei nan̄gi gago ñam soqteqnu b. Ariya tamo qudei nan̄gi gago ñam olo ugeteqnu b. Tamo qudei nan̄gi

iga yomuigeqñub. Ariya tamo qudei nanği olo gago kumbra bole babteqñub. Tamo qudei nanği are qaleqñub, iga gisañ tamo. Sai. Iga anjam bole segi mareqñum. ⁹Tamo qudei nanği iga qa qaliesai. Ariya tamo gargəkoba nanği iga qa bole qalieeqñub. Iga moiyo tamo bulonum. Ariya iga olo ñambile unum. Qotei na iga tingitgwa maroqnsiq deqa iga gulbe egeqñu. Ariya gulbe dena iga moiyoḡosaieqñu. ¹⁰Iga are gulbeigeqñu. Di unğum. Iga gaigai areboleboleigeqñu. Iga ñoro saiqoji unum. Di unğum. Iga na tamo unğasari nanği aqaryainjreqnam nanği lañ qure qaji ñoro koba eleñeqñub. Iga inği inği saiqoji unum. Di unğum. Iga inği bole bole kalil olo ejunum.

¹¹O Korin tamo unğasari, iga anjam kalil endi boleq atsim ninği merñgonum. Iga gago are miligi waqtosim ninği eñgekritonum. ¹²Iga gago are miligi getentosai. Iga ninği tulañ qalaqalaingeqñum. Ariya ninği nunğo are miligi getentejunub. Ninği iga koba na are qujaitosaieqñub. ¹³Ninği ijo anğro bul unub deqa e ninği endegsi merñgwai. Iga gago are miligi waqtosim ninği qalaqalaingeqñum dego kere ninği kamba nunğo are miligi waqtosib iga qalaqalaigoqñiy.

Iga Qotei aqa atra tal bul unum

¹⁴Tamo unğasari Kristus qa nanğo areqalo sinğilato-saieqñub qaji nanğo kumbra nunğo kumbra ti ombla kerekere sai. Deqa ninği nanği ti beterosib koba na laqnaib. Ninği kumbra bole dauryo qaji tamo unub. Ariya nanği Qotei aqa dal anjam gotrañyo qaji tamo unub. Deqa ninği nanği ti beterqa kere e? Sai. Ninği suwañoq di unub. Ariya nanği ambruq di laqñub. Deqa ninği nanği ti beterqa kere e? Sai. ¹⁵Kristus Satan wo nanği aiyel are qujaitosib ombla sqa kere e? Keresai. Ninği Kristus qa nunğo areqalo sinğilateqñub. Tamo unğasari qudei

nanği Kristus qa nanęo areqalo singilatosaieqñub. Deqa ninęi nanęi ti areqalo qujaitosib ombla sqa kere e? Di dego keresai. ¹⁶ Qotei aqa atra tal ti gisanę qotei nanęo atra tal ti beterosib ombla sqa kere e? Di dego keresai. Qotei ñambile gaigai unu qaji aqa atra tal agi iga segi. Deqa Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenęyeb unu, “E nanęo ambleq di sosiy walweloqnqai. E nanęo Qotei sqai. Nanęi ijo segi tamo unęasari sqab.” ¹⁷ Tamo Koba a nami degsi marsiqa olo anjam bei dego endegsi marej, “ ‘Ninęi na tamo unęasari e qa qaliesai qaji nanęi uratñrsib sasaloiy. Ninęi nanęo kumbra jigat bei ojaib. Ojqasai di e ninęi eleñsosiý boletñęwai. ¹⁸ Osiý e nuñęo Abu soqñit ninęi ijo segi anęro tinęiñ sqab.’ Tamo Koba singila ti unu qaji a nami degsi marej.”

7

¹ O ijo was bole, inęi bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di a na egwas. Deqa kumbra jigat kalil gago jejamu ti gago are miligi ti di unub qaji di iga torei uratekñitqom. Osim dena iga Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji sosim a qa ulaoqnqom. Ulaoqñsim gago jejamu ti gago are miligi ti torei Qotei yekñitosim aqa segi kumbra boleq di sosim dauryoqnqom.

Pol a Korin Kristen nanęi qa tulañ areboleboleiyej

² Deqa ninęi nuñęo are miligi waqtosib iga qalaqalaigo-qñiy. Iga nami tamo qudei kumbra uge bei enjrosai-oqñem. Iga tamo qudei ugeugeinjšrosai-oqñem. Iga tamo qudei nanęo inęi inęi gisanę na yainjšrosai-oqñem. ³ E nuñęo jejamuq di une qametñęwa osim anjam endi mernęosai. Agi e maronum, iga ninęi tulañ qalaqalaingeqñum. Deqa iga moiqom kiyo iga ñambile sqom kiyo di unęum. Iga gago are miligi waqtosim ninęi qalaqalaingeqñsim sqom. ⁴ E qalieronum, nuñęo kumbra bolequja. Deqa e ninęi qa

tulaŋ areboleboleibeqnu. Ijo are miligi ningi qa tulaŋ laejunu. Iga gulbe koba eqnum di uŋgum. E ningi qa are qaloqnsim dena e tulaŋ areboleboleibeqnu.

⁵ Ariya iga Masedonia sawaq di brantosim bati deqa iga aqaratqa keresai. Sawa dia iga gulbe gargekoba itoqnem. Tamo qudei naŋgi iga ti anjam na qotoqnem. Iga ulaoqnsim are toŋtoŋgoqnej. ⁶ Ningi qalie, tamo uŋgasari are gulbeinjreqnu qaji naŋgi Qotei na olo are latetnjreqnu. Deqa Qotei na Taitus qarinyonaqa a gagoq bonaqa iga unsimqa gam dena gago are olo laej. ⁷ Od, gam dena Qotei na gago are latetgej. Gam dena segi sai. Taitus a nami nuŋgo ambleq di sonaqa ningi na aqa are lateteb a degsi mergonaq qunamqa gam dena dego Qotei na gago are latetgej. Taitus a ningi qa iga endegsi saigej. Ningi e olo nubqajqa are koba qaloqnsib nuŋgo une qa are ugeiŋgeqnu. Osib ningi e ombla are qujaitosib sqajqa siŋgilaeqnub. Taitus a ningi qa iga degsi saigej deqa e tulaŋ areboleboleibeqnu.

⁸ E qalieonum, anjam e nami nenŋrenyem qaji di ningi sisiyosib are gulbeinŋej. Ariya e deqa are ugeibosai. Bole, nami e are ugeibej. Ariya bini sai. Anjam e nenŋrenyem qaji dena ningi are gulbeinŋej. Sokiŋalayonaq nuŋgo are gulbe di olo koboej. ⁹ Deqa e bini areboleboleibeqnu. Ningi are gulbeinŋej e deqa areboleboleibosai. Ningi are gulbeinŋej ariya bunuqna ningi olo are bulyebe deqa e areboleboleibeqnu. Qotei a segi na are gulbe di ningi enŋej. Deqa gago anjam nenŋrenyem qaji dena ningi yala ugeugeiŋgosai. ¹⁰ Are gulbe Qotei na tamo uŋgasari naŋgi enjreqnu qaji dena naŋgo are olo bulyetnjreqnu. Deqa Qotei na naŋgi eleŋeqnu. Nuŋgo are gulbe di inŋi uge sai. Di inŋi bole. Iga deqa are ugeigwasai. Ariya mandam tamo naŋgi are gulbe eqnub di inŋi uge. Dena naŋgi moiyo gam tureqnub. Di kiyaaqa? Naŋgi are bulyosai

deqa. ¹¹ Ningi geregere are qaliy. Are gulbe Qotei na ningi engej qaji dena ningi olo singilatn̄gej. Agi bini ningi kumbra bole bole yeq̄nub. Are gulbe dena Qotei na nuᅅgo are tigeltet̄ngonaqa ningi tamo qujai nami une atej qaji di a n̄irin̄teb. Osib ningi Qotei ulaiyosib aqa sorgomq di geregere soq̄neb. Qotei na nuᅅgo are tigeltet̄n̄gej deqa ningi iga qa are koba qalsib tamo une atej qaji di aqa une gereiyetqa waukobaeb. Ningi kumbra kalil di yeb deqa iga qalieonum, ningi tamo bole une saiqōji unub.

¹² O ijo was, e nami anjam neᅅgren̄yosim nuᅅgoq qar-nyem. Ningi na tamo une atej qaji aqa une gereiyetqajqa e deqa osim anjam di neᅅgren̄yosai. Tamo agi tamo dena une yej qaji a qa dego e are qalsim anjam di neᅅgren̄yosai. Ningi na iga tulaᅅ qalaqalaigeq̄nub nuᅅgo kumbra di Qotei aqa ᅅamgalaq di boleq dqajqa deqa e anjam di neᅅgren̄yem. Yim ningi qalieqajqa, nuᅅgo kumbra di bolequja. ¹³ Nuᅅgo kumbra bole degsi unu deqa gago are tulaᅅ laejunu.

Gago are laejunu deqa iga areboleboleigeq̄nu. Ariya iga olo tulaᅅ areboleboleigeq̄nu. Di kiyaaqa? Ningi na Taitus aqa are gulbe kobotetosib are boleteteb deqa. ¹⁴ Anjam kalil e ningi qa Taitus saiyem qaji di bole. Deqa e ijo anjam deqa jemaibosai. E nuᅅgo kumbra bole kalil qa Taitus saiyosim nuᅅgo ᅅam soq̄tem. Taitus a qalie, anjam iga ningi qa a saiyem qaji di bole. ¹⁵ Bati Taitus a nuᅅgoq bonaqa ningi a ulaiyosib a osib aqa anjam dauryoq̄neb. Nuᅅgo kumbra bole di Taitus aqa areqaloq di unu deqa a na ningi tulaᅅ qalaqalaingeq̄nu. ¹⁶ E ningi qa are singilatosim qalieonum, ningi kumbra bole kalil yoq̄nsib sqab. Deqa e ningi qa tulaᅅ areboleboleibeq̄nu.

8

Kristen nan̄gi silali koroiyeb

¹ O ijo was ningi quiy. Qotei a Kristen tamo ungasari Masedonia sawaq di unub qaji nangi qa are boleiyej. Iga deqa ningi saingonam quiy. ² Masedonia Kristen nangi ingi ingi tulan saiqoji sosib gulbe qoboieqnab bati deqa Qotei na nangi singilatnjrnaqa nangi areboleboleinjrnaqa Judia Kristen nangi aqaryainjrqa marsib silali koba koroiyeb. ³ E deqa ningi merngwai. Masedonia Kristen nangi nango segi areqalo na silali di koroiyeb. Nango silali kiñala soqnej di nangi koroiyeb. Osib nangi na nango kumbra di bunyosib olo silali tulan koba koroiyeb. ⁴ Nangi na iga waingosib endegsib mergoqneb, “Ningi iga odgibqa iga ningi beterngosim Qotei aqa tamo ungasari nangi silali qa aqaryainjrcom.” ⁵ O ijo was, iga nami are qalem, Masedonia Kristen nangi silali koroiyqab. Ariya nangi kumbra di olo bunyosib Qotei aqa areqalo dauryosib nango segi jejamu Tamo Koba Yesus yeb. Osib iga dego egeb.

⁶ Qotei a nami ningi qa dego are boleiyej deqa Taitus a silali koroiyqajqa wau di nungo ambleq di tigeltej. Deqa iga Taitus singila na minjem, “Ni olo Korin Kristen nangoq aisim wau di kobotime.” ⁷ O ijo was, bati gaigai ningi kumbra tulan boledamu yeqnub. Agi ningi Qotei qa nungo areqalo singilatoqnsib aqa anjam palontqajqa waukobaeqnub. Ningi Qotei qa bole qalieeqnub deqa ningi aqa wau ojqajqa tulan singilaeqnub. Osib ningi na iga tulan qalaqalaeqnub. Ariya Qotei a ningi qa are boleiyej deqa ningi silali koroiyqajqa wau di dego yosib silali koba atib soqnem.

⁸ E ningi wau di yqajqa waingwasai. Kristen tamo ungasari qudei nangi wau di yqajqa tulan singilaeqnub. Nango kumbra deqa agi e na ningi saingonum. Deqa ningi dego qalaqalaiyo kumbra qa tulan singilaosib silali koroiyqajqa wau di yiy. Yibqa e unsiy marqai, “Bole, ningi

qalaqalائيy kumbra yeqñub.”⁹ O ijo was ñingi qalie, gago Tamo Koba Yesus Kristus a ñingi qa are boleiyej. A nami lañ qure qaji ñoro koba ti soqnej. Sosiqa a ñingi qa osiqa ñoro di olo uratosiqa ñingi tulañ saiqoji soqnej. Di kiyaaqa? Níngi kamba lañ qure qaji ñoro koba oqajqa deqa.

¹⁰ Silali koroiyqajqa wau deqa e olo ijo areqalo bei ubtosiy merñgwai. Wausau bei nami ñingi namoqna silali koroiyqajqa wau di tigeltab bati deqa ñingi wau di yqajqa tulañ arearetñej. ¹¹ Deqa bini ñingi wau di olo kobotqa singilaoy. Níngi degyqab di bolequja. Nami ñingi wau di yqajqa are tulañ prugñognej. Deqa bini ñingi silali soqñim singilaosib wau di kobotiy. ¹² Níngi silali koroiyqa are soqñim ñingi koroiyiy. Yim Qotei a ñingi qa tulañ areboleboleiyqas. Níngi silali saiamqa di uñgum. Koroiyaib. Qotei a deqa ñirinñqasai. Níngi silali soqñim di koroiyiy.

¹³ Níngi gulbe koba qoboiyesoqñib tamo qudei ñangi olo gulbe saiqoji sqab e deqa ñingi merñgosai. Iga kalil kerekere unum. ¹⁴ Deqa bini ñingi ñingi koba ejunub qaji ñingi na tamo qudei ñingi qa truqueqñub qaji ñangi aqaryainjroqñiy. Bunuqna ñingi ñingi qa truquabqa ñangi na kamba olo ñingi aqaryaingwab. Níngi kumbra degyqab di ñingi kalil kere na sqab. ¹⁵ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Tamo ñangi ñingi koba koroiyeb qaji ñangi ñingi uynab menetñjrnaqa ñingi oto bei uratosai. Tamo ñangi ñingi kiñala koroiyeb qaji ñangi dego ñingi uynab menetñjrnaqa ñingi bei qa truquosai.”

Pol a tamo qudei ñangi qarinñjrnaqa Korin Kristen nanñoq aiyeb

¹⁶ E Qotei tulañ biñiyeqñum. Di kiyaaqa? A na Taitus are prugtetonaaqa a iqa ti are qujaitosiqa ñingi qa are koba soqnej. ¹⁷ Iga Taitus minjem, “Ni olo Korin Kristen

nanngoq aiyē.” Onaqa Taitus a aqa segi areqalo na odosiq silali koroiyqajqa wau deqa tulanj siŋgilaosiq nanngoq aiyēj. ¹⁸ Iga Kristen was bei osim Taitus ombla qarinjrnām nanngoq aiyēb. Was bei di a ñām ti unu. A Yesus aqa anjam bole maro qaji tamo. Kristen tamo ungasari qure qure kalilq di unub qaji nanŋi a qa qalie bole. ¹⁹ Di segi sai. Kristen nanŋi na a gilteb deqa a iga ti koba na walweloqnsimqa silali koroiyqajqa wau di taqateqnum. Wau di aqa utru agiende. Qotei a Kristen nanŋi sougetejunub qaji nanŋi qa are boleiyēqnu. Iga wau di taqateqnum deqa Tamo Koba aqa ñām tulanj goge oqeqnaqa tamo kalil nanŋi unoqnsib iga qa mareqnu, “Bole, nanŋi wau di yqajqa tulanj siŋgilaēqnu.” ²⁰ O ijo was kalil, silali koroiyqajqa wau di tamo qudei na yomuiyaib deqa iga was bei di osim koba na silali di taqateqnum. ²¹ Gago are endegsi unu. Iga kumbra bole segi gaigai yoqnqom. Tamo ungasari kalil Tamo Koba a ombla nanŋo ŋamgalaq di iga kumbra di yoqnqom.

²² Ariya iga gago Kristen was bei dego qarinyonam a Taitus was de wo nanŋi aiyēl daurnjrnsiq koba na nanngoq aiyēb. Was bei di agi iga nami bati gargekoba aqa kumbra tenemtoqnem. A Qotei aqa wau ojqajqa siŋgilaoqnej iga degsi unoqnem. Bini a silali koroiyqajqa wau di ojqajqa tulanj siŋgilaēqnu. A qalie, niŋgi kumbra bole yo qaji tamo unub. A degsi qalieosiq deqa a silali koroiyqajqa wau di ojqajqa tulanj siŋgilaēqnu.

²³ Niŋgi Taitus qalie. A e ombla niŋgi qa are qaloqnsim waukobaeqnum. Niŋgi gago Kristen was aiyēl nanŋi di dego qalie. Nanŋi Qotei aqa tamo ungasari qure qure kalilq di unub qaji nanŋi qa wau bole yēqnu. Nanŋo wau dena nanŋi Kristus aqa ñām tulanj soqteqnu. ²⁴ Deqa niŋgi na was aiyēl nanŋi di kumbra bole enjroqniy. Yim Kristen kalil nanŋi nanŋo kumbra di unsib marqab, “Bole,

nanġi qalaqalaiyo kumbra dauryeqnub.” Osib qalieqab, “Pol a Korin Kristen nanġo kumbra bole qa iga saieqnu di a gisaŋosaieqnu. A anjam bole saieqnu.”

9

Silali koroijqajqa wau

¹ Iga silali koroieqnum di Qotei aqa tamo unġasari nanġi aqaryainjrqaqqa deqa. Niŋgi wau di qalieonub deqa e olo anjam olekoba tortoryosiy nengrenyqasai. ² E qalieonum, niŋgi wau di yqajqa are tulaŋ prugŋgeqnu. Deqa e gaigai Masedonia Kristen nanġo ŋamgalaq di nunġo ñam soqteqnum. Osim endegsi minjreqnum, “Wausau bei nami Akaia sawaq di Korin Kristen nanġi silali koroijqajqa wau di tigeltqa mareb.” Od, niŋgi wau di yqajqa tulaŋ ŋiŋilaeqnu. E na Masedonia Kristen nanġi nunġo kumbra deqa sainjreqnam quoqnsib nanġi gargekoba dego wau di yqajqa are prugnjreqnu. ³ E nanġi endegsi minjrem, “Korin Kristen nanġi silali koroijqajqa tulaŋ ŋiŋilaeqnu.” Ariya e nunġo ñam laŋa soqto uge deqa niŋgi silali di koroijiy. Utru deqa e was qalub nanġi di qarinjrnjam nunġoq aiyeb. ⁴ E qalieonum, niŋgi silali di koroiyosib atib sqas. Soqnim Masedonia Kristen qudei nanġi e ombla na nunġoq bosim niŋgi nami silali di ateb unu degsi unqom. Iga bosim degsi unqasai di iga niŋgi ti jemaigo uge. ⁵ E are qalem, e was qalub nanġi di minjritqa nanġi namoqna aisib nunġo silali niŋgi nami koroijqa mareb qaji di niŋgi koba na gereiyqab. Gereiyibqa e bunuqna bosiy oqai. Yim tamo unġasari kalil nanġi silali di unsib qalieqab, bole, niŋgi nunġo segi areqalo na silali di ateb unu. E niŋgi silali di koroijqajqa waingosaioqnem nanġi degsib qalieqab.

⁶ Niŋgi geregere are qaliy. Tamo a iŋgi kiñala yagwas di a iŋgi kiñala olo oqas. Tamo a iŋgi koba yagwas di a iŋgi

koba olo oqas. ⁷ Deqa ningi segi segi kalil silali atqajqa are soqnim silali atoqniy. Ningi are gulbe na silali ataib. Ningi tamo bei na wainjim deqa silali ataib. Ningi nungo segi areqalo dauryosib are bole na silali atoqniy. Yim Qotei na ningi tulan qalaqalaingonqas. ⁸ Qotei a ningi qa are boleiyosim ingi bole bole gaigai engoqnqa kere. Deqa ningi tulan kere na sosibqa dena wau bole bole yoqniy. ⁹ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Tamo qudei nangi saga yago breiyo bul nango ingi ingi jeiyoqnsib tamo ingi saiqoji nangi enjreqnub.

Deqa nango kumbra bole bati gaigai sqas.”

¹⁰ O ijo was ningi qalie, Qotei a na qujai tamo nangi saga yago enjreqnaqa nangi breiyeqnu. Osiqa tamo nangi bem enjreqnaqa nangi uyeqnu. Dego kere Qotei na ingi ingi engoqnimqa ningi tulan kere na sqab. Deqa ningi Qotei aqa tamo ungasari nangi aqaryainjroqniy. Tamo nangi saga yago breiyeqnu ingi koba oqeleqnu dego kere nungo silali koroiyqa wau di tulan boleqnaqas.

¹¹ Qotei na ingi ingi koba engoqnimqa ningi na kamba Kristen nangi silali qa aqaryainjrqaqqa tulan kere na sqab. Deqa ningi silali di koroiyosib gago banq di atib iga na osi aisim Kristen nangi enjrimqa nangi deqa Qotei binjyoqnsib sqab. ¹² Nungo wau dena Qotei aqa tamo ungasari nangi aqaryainjrimqa nangi kere na sqab. Nangi ingi bei qa truquqasai. Di segi sai. Nungo wau deqa nangi Qotei tulan binjyoqnaqab. ¹³ Ningi wau di yqab di Qotei aqa tamo ungasari nangi unsib qalieqab, bole, ningi Kristus aqa anjam bole singila na ojoqnsib aqa medabu dauryeqnu. Od, ningi na Kristen nangi silali kobaquja na aqaryainjroqnaqab di nangi nungo kumbra di unoqnsib Qotei aqa ñam soqtoqnaqab. ¹⁴ Osib qalieqab, “Bole, Qotei a Korin Kristen nangi qa are tulan boleiyeqnu.” Nangi degsib qalieosib ningi tulan qalaqalaingosib ningi

qa Qotei pailyoqñqab. ¹⁵ O ijo was ningi quiy. Qotei a ingi tulañ kobaquja iga egej. Ingi di agi Kristus. Ingi di aqa utru iga geregere ubtosim marqa keresai. Qotei na ingi di iga egej deqa iga a tulañ binjiyoqñqom.

10

Tamo qudei nanngi Pol qa yomuoqñeb

¹ Ningi qudei e qa yomuoqñsib endegsib mareqñub, “Pol a nami iga koba na sosiqa aqa segi ñam aguq atoqñsiqa laesoqñej. Ariya a sawa isaq di sosiqa iga qa ñirinoqñsiqa anjam siñgila na mergeqñu.” O ijo was ningi mati Kristus aqa kumbra qa are qaliy. A aqa segi ñam aguq atoqñsiqa laesoqñej. ² Deqa e nuñgoq bosiy Kristus aqa kumbra di dauryosiy laesqai. E ningi qa ñirinqasai. Ariya tamo qudei nanngi are qaleqñub, iga mandam tamo nanngo kumbra dauryoqñsim laqñum. Tamo nanngi di e na ñirintñjrsiy anjam siñgila na minjrqai. E laesqasai. ³ Bole, iga mandamq endi laqñum. Ariya iga mandam tamo nanngo kumbra na qotosaieqñum. ⁴ Qotei na qoto qa ingi ingi iga egej. Ingi ingi di Qotei aqa siñgila ti unu. Di mandam qaji ingi ingi sai. Iga dena qotoqñsim gago jeu tamo nanngo siñgila gotrañyeqñum. ⁵ Areqalo uge ti gisañ anjam ti di iga na gotrañyeqñum. Kumbra uge kalil ningi Qotei qalieqajqa gam getentetñgeqñu qaji di dego iga na gotrañyeqñum. Gago wau agiende. Iga na tamo ungasari nanngo are tigeltetñjreqñam nanngi nanngo areqalo kalil Kristus yekriteqñub. ⁶ Deqa ijo was, iga ningi qa tariñeqñum. Ningi gago anjam kalil dauryekritibqa iga na tamo kalil Qotei aqa anjam gotrañyeqñub qaji nanngi ñolawotñjrqom.

⁷ Ningi laña babañ na tamo nanngo kumbra tenemtoqñnaib. Ningi geregere tenemtoqñniy. Tamo bei a endegsi marqas, “E Kristus aqa tamo.” Ariya tamo di a olo endegsi

poyem, a Kristus aqa tamo qa marqo deqa iga dego Kristus aqa tamo unum. A degsi poyem. ⁸ Tamo Koba a na iga singila egej deqa iga aqa wau ojeqnum. Iga ningi singilatngwajqa deqa wau ojeqnum. Iga ningi ugeugeingwajqa deqa wau ojosaieqnum. E gago wau deqa gago ñam kiñala soqtqai. E degyqai di e jemaibqasai. ⁹ Ariya ningi endegsib are qalaib, “Pol a iga ula egwajqa deqa anjam singila na nengrenyoqnsiq gagoq qarinyeqnu.” Ningi degsib are qalaib. ¹⁰ Bole, tamo qudei nangi e qa endegsib yomueqnum, “Pol a anjam singila na nengrenyoqnsiq gagoq qarinyeqnu. Ariya a gago ambleq endi sosiq anjam mergoqnej di a singila saiqoji soqnej. Anjam palontqa wau dego a qaliesai bole sai.” ¹¹ Tamo qudei nangi e qa degsib yomueqnum. Deqa tamo deqaji nangi endegsi poinjrem. Anjam iga sawa isaq endi sosim nengrenyeqnum qaji di iga nunjo ambleq di sosim dauryeqnum.

¹² Tamo qudei nangi diqoqnsib nanjo segi ñam soqteqnum. Iga nangi unub dego sai. Gago kumbra ti nanjo kumbra ti ombla kerekere sai. Tamo nangi di mareqnum, “Gago kumbra bole. Tamo kalil nanjo kumbra bolesai.” Nangi degsib mareqnum. Di kiyaaqa? Nangi powo tulan saiqoji unub deqa. ¹³ Iga nangi unub dego sai. Iga gago segi ñam soqtoqnqasai. Wau Qotei na egej qaji deqa segi gago ñam soqtoqnqom. Wau bei Qotei na egej qaji agiende. Iga na ningi Korin Kristen wauetngeqnum. ¹⁴ Iga Qotei aqa wau tamo kalil qa namoosim nunjoq di wau utru atsim Kristus aqa anjam bole ningi mernjoqnem. Iga tamo qudei nanjo wau bajinosaioqnem. ¹⁵ Wau Qotei na egej qaji di segi iga ojajqa singilaoqnsim gago ñam soqteqnum. Iga tamo qudei nanjo wau Qotei na egosai qaji deqa gago ñam soqtosaieqnum. Gago are endegsi unu. Nunjo areqalo Yesus qa singilateb qaji di tulan boleqnimqa gago wau dego nunjoq di tulan kobaoqnqas.

¹⁶ Kobaoqnimqa iga nungo sawaq dena tigelosim sawa sawa isaq giloqnsim dia Yesus aqa anjam mare mare laqnqom. Tamo qudei nangi nami wauoqneb qaji sawa iga deq gilqasai. Iga nango wau qa gago ñam soqtqasai.

¹⁷ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “Tamo bei a ñam bei soqtqa marsimqa a Tamo Koba aqa ñam segi soqteme.” ¹⁸ Iga qalie, tamo bei a aqa segi ñam soqtqas di a Tamo Koba aqa ñamgalaq di ñam saiqoji sqas. Ariya Tamo Koba a na tamo bei aqa ñam soqtetqas di a ñam bole oqas.

11

Tamo qudei nangi gisanjoqnsib Qotei aqa wau tamo bule-qnub

¹ Ningi e odbibqa e olo nanari anjam kiñala merngwai. Ningi e odbqa kereamqa e odbiy. ² Aqo Qotei wo gago are koba endegsi unu. Ningi Kristus a segi qujai areiyosib aqa sorgomq di soqniy. Tamo bei na aqa dunge nami sambalaosai qaji di osim tamo qujai yim a na oqas dego kere e ningi Kristus aqa banq di Atem. ³ E amal uge Satan qa are qalsim deqa e ningi qa ulaeqnum. A nami Iv gisanjonaqa a une atej. Une dena nungo areqalo ugetetngimqa ningi Kristus a segi qalaqalaiyqa urataib deqa e ulaeqnum. ⁴ E qalieonum, tamo qudei nangi nungoq boqnsib gisanjoqnsib Yesus bei qa anjam palontoqnsib merngeqnum. Yesus bei deqa iga nami anjam palontosaiognem. Tamo nangi di mondor bei qa dego ningi merngeqnum. Di gisanj mondor. Mondor bei deqa iga nami ningi merngosaiognem. Yesus aqa anjam bole iga nami ningi merngoqnem qaji di dego tamo qudei nangi bubulyoqnsib olo anjam bei ningi merngeqnum. O ijo was ningi kiyaaqa gisanj anjam di quoqnsib bole edegeqnum?

⁵ Ningi qudei endegsib are qaleqñub, “Tamo nanği di Qotei na bole qarijnjrnaq gagoq beb.” Di sai. Qotei na nanği qarijnjrosai. Ningi quiy. Tamo nanği di ñam ti unub ariya e dego ñam ti unum. Deqa tamo nanği dena e buñbosai. ⁶ Bole, e anjam marqajqa medabu gulbeibeqñu. Di unğum. E powo qa truquosaieqñum. Kumbra kalil e nuñgo ambleq di yoqñem qaji dena e ijo powo babteqñam ningi unoqñeb.

⁷ Ningi qalie, e Qotei aqa anjam bole ningi mernğoqñem bati deqa e nuñgo silali ingi ingi yaingosaioqñem. Ijo kumbra dena e ijo segi ñam aguq atoqñem. Di kiyayaqa? Nuñgo ñam olo goge oqwajqa deqa. E kumbra di yoqñem di e une atoqñem e? Sai. ⁸ E Kristen tamo unğasari qure qureq di unub qaji nanğoq dena silali oqñsim olo nuñgo ambleq di Qotei aqa wau laña ojoqñem. E nuñgo silali yaingosaioqñem. Ijo kumbra dena e qure qureq di Kristen nanğosilali bajinjobuloqñem. ⁹ Bati e nuñgo ambleq di ingi ingi qa truquoqñsimqa e na tamo bei gulbe yosaioqñem. E ningi gulbe enğwajqa tulañ uratoqñem agi bini e degsi unum. Bati bei Kristen was qudei nanği Masedonia sawaq dena Korin qureq bosib ingi ingi qa e aqaryaiboqñeb. Gam dena e ningi gulbe enğwajqa uratoqñem. ¹⁰ Kristus aqa anjam bole ijoq di unu deqa e ningi endegsi mernğwai. E nuñgo silali yaingwa urateqñum. Ijo kumbra deqa e ijo segi ñam soqteqñum. E degoqñsiy sqai. Akaia sawaq di tamo qudei na e getentbqasai. ¹¹ E ningi qalaqalaingosaieqñum deqa e kumbra di yeqñum kiyo? Sai bole sai. Qotei a qalie, e ningi tulañ qalaqalaingeqñum.

¹² E nuñgo silali yaingwa urateqñum. E degoqñsiy sqai. Tamo qudei nanği nuñgo ñamgalaq di iga bul sqa marsibqa nanğosigi segi ñam soqteqñub. Deqa e nanği gam getentetjnroqñai. ¹³ Tamo nanği di Qotei na qarijnjrosai. Nanği Yesus aqa wau tamo bolesai. Nanği

gisañoqnsib nanngo segi kumbra uge bulyoqnsib tamo bole buleqnu. Yeqnab tamo ungasari nanngi na unjroqnsib mareqnu, “Nanngi Kristus aqa wau tamo bole.” ¹⁴ O ijo was ninngi nanngo kumbra di unsib deqa tulan prugaib. Iga qalie, Satan a dego gisañoqnsiqa aqa segi kumbra uge bulyoqnsiqa Qotei aqa lan angoro bole suwanq di unub qaji nanngi buleqnu. ¹⁵ Satan a kumbra degyeqnu deqa aqa wau tamo nanngi dego nanngo kumbra uge bulyoqnsib Qotei aqa wau tamo bole buleqnu. Deqa iga nanngo kumbra di unsim tulan prugwasai. Mondoŋ Qotei na tamo nanngi di nanngo une deqa kambatnjrsim awai ugedamu enjrqas.

Pol a Qotei aqa wau ojoqnej deqa a gulbe gargekoba itoqnej

¹⁶ E olo merŋwai. Ninngi e nanari tamo edegaib. Unngum, ninngi e nanari tamo edegwab di kere. Deqa ninngi e odbibqa e olo ijo ñam kiñala soqtqai. ¹⁷ E Tamo Koba aqa areqalo dauryosim anjam endi marosaieqnum. E nanari tamo bulosim deqa e anjam endi maroqnsim ijo segi ñam soqteqnum. ¹⁸ Tamo gargekoba nanngi mandam tamo nanngo kumbra dauryoqnsib nanngo segi ñam soqteqnu. Deqa e dego kumbra di dauryosiy olo ijo ñam kiñala soqtqai.

¹⁹ Ninngi segi qa mareqnu, “Iga powo koba ti unum.” Ariya ninngi kiyaaq olo nanari tamo nanngi odnjreqnabqa nanngi nanari anjam ninngi merŋgeqnu? ²⁰ Nunngo kumbra agiende. Tamo bei na ninngi a lanja kangalyqajqa merŋgimqa kiyo, nunngo inngi inngi saitimqa kiyo, nunngo inngi inngi gisaŋ na yaingimqa kiyo, aqa segi ñam soqtimqa kiyo, nunngo ula ponngimqa kiyo ninngi a odyqab. ²¹ O ijo was, iga tamo nanngi di bul sai. Iga singila saiqoji unum deqa iga na gulbe deqaji ninngi enngwa keresai. E deqa jemaibqas e? Sai.

Tamo nan̄gi di nan̄go segi ñam soqtqajqa ulaosaieqñub. Deqa e kamba dego ijo segi ñam soqtqai. O ijo was, e nanari tamo bulosiy deqa anjam endegsi mern̄gwai. ²² Tamo nan̄gi di mareqñub, “Iga Hibu ru tamo.” Ariya e dego Hibu ru tamo. Nan̄gi mareqñub, “Iga Israel tamo.” E dego Israel tamo. Nan̄gi mareqñub, “Iga Abraham aqa moma tintin̄.” E dego Abraham aqa moma tintin̄. ²³ Nan̄gi mareqñub, “Iga Kristus aqa wau tamo.” O ijo was, e nanari tamo bulosiy endegsi marqai, e dego Kristus aqa wau tamo. Agi e na tamo nan̄gi di tulan̄ bun̄jrsimqa ñes na ti jaqatin̄ na ti Kristus aqa wau ojeqñum. Bati gargekoba jeu tamo nan̄gi na e tonto talq di waiboqñeb. Osib e lubogargekobatoqñeb. Bati gargekoba e moiqa jojomoqñem. ²⁴ Bati 5 Juda nan̄gi na e kumbain̄bo gargekobatoqñeb. Sisiyeb 39. ²⁵ Bati qalub nan̄gi bu toqon̄ na e luboqñeb. Bati qujai nan̄gi na e moiyoqbqa marsib meniñ na luboqñeb. Bati qalub e qobun̄ na gileqnam qobun̄ a padalej. Qobun̄ a padalonaq qolo ti qanam ti e yuwalq di otosi laqñem. ²⁶ Bati gargekoba e sawa isaq sin̄ga na walweloqñem. Yeqnam ya koba doqnsiya ya na e padaltbqa jojomoqñej. E gamq di walweleqnamqa bajin̄ tamo nan̄gi gam getentoqnsibqa e lubqa laqñeb. Juda nan̄gi ti sawa bei bei qaji nan̄gi ti dego e lubqa laqñeb. Qure qureq di, wadau sawaq di, yuwalq di dego e padalqa jojomoqñem. Gisañ Kristen nan̄gi na dego e ugeugeibqa laqñeb. ²⁷ E ñes na ti jaqatin̄ na ti waukobaoqñem. Qolo gargekoba e waukobaoqñsim ñeiosaiyoqñem. E mam ti laqñem. E ya qarboqñej. Bati gargekoba e in̄gi saiqoji soqñem. Bati gargekoba e yorbeqnaqa e ijo jejamu kabutqajqa gara saiqoji soqñem. ²⁸ Ariya bini gulbe qudei dego ijoq di branteqñub. Gulbe kobaquja bei agiende. E bati gaigai Kristen tamo un̄gasari qure qure kalilq di unub qaji nan̄gi qa are koba qaleqñum. Nan̄gi bole unub kiyo

sai kiyo deqa e nanġi qa tulaġ are koba qaleqnum. ²⁹ Deqa Kristen was bei aqa siġgila saiamqa e was deqa are koba qalsiy e dego siġgila saibqas. Inġi bei na Kristen was bei a uneq waiyimqa e was deqa are koba qalsiy are ugeibqas.

³⁰ O ijo was, gam bei saibqo deqa e ijo segi ñam soqtqai. Gulbe bei bei ijoq beqnu deqa niġi poingeqnu, e siġgila saiqoji unum. E deqa qujai ijo ñam soqtqai. E ijo kumbra bei qa ijo ñam soqtqasai. ³¹ Tamo Koba Yesus aqa Abu Qotei a qalie, e anjam bole mareqnum. E gisaḡosaieqnum. Deqa iga bati gaigai Qotei biḡiyoqnqom. ³² Damaskus qureq di Mandor Aretas a na qure taqato qaji tamo minjnaqa a qoto tamo qudei nanġi qarijnjrnaqa nanġi qure aqa siranme kalil taqatoqneb. Di kiyaaqa? E ulaḡqa laqnitqa nanġi na e ojsib tonto talq di waibqajqa deqa. ³³ Ariya Kristen was qudei nanġi na e aqaryaibosib gumba di jigsib qure aqa jeḡ gogetosib sil na gumba tontosib jeḡ aqa siranme kiñalaq dena e ura uratbonab jeḡ oqeḡ aiyem. Aisim qure taqato qaji tamo aqa banq dena ulaḡem.

12

Qotei na ŋeiobilqei Pol osoryej

¹ E gam bei saibqo deqa e olo ijo ñam soqtqai. Bole, e ijo ñam soqtqai kumbra dena e aqaryaibqa keresai. Di unġum. Tamo Koba a na ŋeiobilqei bei e nami osorbej deqa niġi saingit quiy. ² ŋeiobilqei agiende. Wausau 14 koboej endi Qotei na Kristus aqa tamo bei osi oqsiqa torei laḡ qureq oqeḡ. Laḡ qure di tulaḡ goge koba. Tamo oqeḡ qaji di e qalie. Tamo di agi e segi. A jejamu qorbi oqeḡ kiyo aqa jejamu uratosiq oqeḡ kiyo di e qaliesai. Qotei a segi qalie. ³⁻⁴ E qalieonum, Qotei na tamo di osi oqsiqa laḡ qureq oqeḡ. A jejamu qorbi oqeḡ kiyo aqa jejamu uratosiq oqeḡ kiyo di e qaliesai. Qotei a segi qalie. A laḡ qureq

oqsiq dia anjam bei quej. Anjam di aqa damu tamo bei na ubtosim marqa keresai. Anjam di marqajqa getento koba. ⁵ E tamo di aqa ñam soqtqai. E ijo segi ñam soqtqasai. E siŋgila saiqoji unum deqa qujai e ijo ñam soqtqai. E ijo kumbra bei qa ijo ñam soqtqasai.

⁶ E ijo segi ñam soqtqai di e nanari tamo sqasai. Di kiyaaqa? E anjam bole marqai. E gisaŋqasai. Ariya e ijo segi ñam soqtqa uratonum. Tamo qudei nanŋi ijo kumbra qa ti ijo anjam qa ti are qalsib ijo ñam soqtetbqab di kere. Nanŋi ijo ñam laŋa soqtetbaib.

Qotei a gulbe qarinyonaq Pol aqa jejamuq aiyej

⁷ Qotei a ñeiobilqei tulaŋ boledamu e osorbonaq unem. Ariya e di unsiy olo diqaim deqa Qotei na gulbe uge sil luwit bul qarinyonaq ijo jejamuq aiyej. Gulbe di Satan na ojsiqa dena e ugeugeibeqnu. ⁸ Deqa e siŋgila na Qotei pailyoqalubtem, “O Abu, ni na gulbe di olo taqal atetbime.” ⁹ Onaqa Qotei a saidosiq endegsi merbej, “Ni siŋgila saiqoji unum deqa e ni olo siŋgilatmoqnqai. Osiy ni qa are boleiboqnqas. Dena ni keretmqas.” Qotei na e degsi merbej deqa e siŋgila saiqoji unum di unŋum. E olo areboleboleiboqnqas. Yim Kristus aqa siŋgila ijoq di sqas. ¹⁰ E Kristus aqa ñam qa siŋgila saiqoji sqai kiyo, tamo qudei na e misilinboqnqab kiyo, e gulbe oqnqai kiyo, jeu tamo nanŋi na e ugeugeiboqnqab kiyo, e waukobaoqnqai kiyo di unŋum. E deqa areboleboleiboqnqas. Di kiyaaqa? E siŋgila saiqoji sqai bati di e Kristus aqa siŋgila ti sqai.

Korin Kristen nanŋo areqalo Yesus qa siŋgilateb qaji di Pol na olo siŋgilateŋjrej

¹¹ Anjam e mareqnum qaji endi nanari anjam. Niŋgi segi na ijo are tigeltetbeqnub deqa e nanari anjam endi mareqnum. Niŋgi ijo kumbra bole ubtosaieqnub deqa e segi kamba ijo kumbra bole ubteqnum. Bole, e ñam

saiqoji. Ariya kiyaaqa ningi na olo tamo qudei nanngo ñam soqtoqnsib mareqnub, “Tamo nanngi di Qotei aqa anjam maro tamo bolequja”? O ijo was ningi quiy. Tamo nanngi dena e buñbosai. ¹² Agi e nunngo ambleq di sosim manwa gargekoba babtoqnem dena ningi endegsib qalieeb, Qotei na e qarinqej. E singila na tigeloqnsim gulbe qoboiyoqnsim manwa ti wau singila ti gargekoba nunngo ambleq di babtoqnem. Kumbra dena ningi osorngoqnej, e Qotei aqa wau tamo bole. ¹³ Kumbra kalil e qure qureq di Kristen nanngo ambleq di yeqnum qaji di e nunngo ambleq di dego yoqnem. Ariya kumbra qujai e nunngo ambleq di yosai. E ningi gulbe engwa uratosim deqa e nunngo silali ingi ingi yaingosaioqnem. Di e une yoqnem e? Sai. Ningi e une yoqnem edegosib ijo une di olo kobotetbiy.

¹⁴ E nami nunngoq boaiyelttem. Ariya bini e olo nunngoq bqajqa are qaleqnum. E nunngoq bqai di e ningi gulbe engwasai. E nunngo silali ingi ingi yaingwajqa are qalosaieqnum. E ningi segi elenqajqa are qaleqnum. Ningi qalie, angro kiñilala nanngi na nanngo ai abu nanngi silali qa aqaryainjrosaieqnub. Ai abu nanngi na nanngo angro nanngi silali qa aqaryainjreqnub. ¹⁵ E ningi tulan qalaqalaingeqnum deqa e ijo ingi ingi ti ijo jexamu ti ningi torei engwajqa areboleboleibeqnu. Ariya kiyaaqa ningi kamba olo e kiñala segi qalaqalaibeqnu?

¹⁶ Ningi qudei e qa endegsib mareqnub, “Bole, Pol a gago silali ingi ingi boleq di yaigosaioqnej. Ariya a na iga walawalaigoqnsiq gago silali ingi ingi gisan na yaigoqnej.”

¹⁷ O ijo was, e nami Kristen was qudei nanngi qarinqjnam nunngoq aiyeb. Aisib ningi gisangeb e? Osib nunngo silali ingi ingi laña yaingosib olo bosib e ebeb e? Sai. ¹⁸ E na Taitus minjnam a nunngoq aiyej. E Kristen was bei dego qarinyonam a Taitus dauryosiq ombla na aiyeb. Aisib Taitus a ningi gisanqosiq nunngo silali ingi ingi qudei

bajiñej e? Sai. Aqo Taitus wo areqalo qujai ti sosim gam qujai dauryosim kumbra bole segi yoqnem.

¹⁹ Niñgi ijo anjam kalil endi sisiyosib endegsib are qalaib, “Pol a segi une saiqoji degsi iga mergwa osiqa anjam nengrenyey.” Di sai. O ijo was bole, anjam kalil e nengrenyonum qaji endi niñgi siñgilatñgwajqa deqa nengrenyonum. E Kristus aqa tamo unum deqa e Qotei aqa ñamgalaq di anjam endi nengrenyonum. ²⁰ E niñgi qa ulaeqnum. E nuñgoq bosiy nuñgo kumbra unsiy e areboleboleibqas kiyo sai kiyo? Niñgi dego ijo kumbra unsib areboleboleiñgwas kiyo sai kiyo? E deqa ulaeqnum. E nuñgoq bosiy nuñgo kumbra endi unqai kiyo? Niñgi anjam na qoteqñub. Niñgi nuñgo Kristen was nañgi qa are ugeiñgeqnu. Niñgi minjiñ oqeñnu. Niñgi pupoeleñeqñub. Niñgi nuñgo Kristen was qudei nañgi misiliññreqñub. Niñgi yomueqñub. Niñgi diqeñub. Niñgi Qotei aqa wau ugeugeiyeqñub. E nuñgoq bosiy nuñgo kumbra di unqai kiyo? ²¹ E bosiy nuñgo ambleq di tamo gargekoba nami une yoqneb qaji nañgi are bulyosai degsi unqai kiyo? Degsi unqai di ijo Qotei na nuñgo ñamgalaq di e olo jemai ebqas. Tamo nañgi di nami une endeqaji yoqneb. Nañgi kumbra uge jigat yoqneb. Nañgi sambala kumbra yoqneb. Nañgi kumbra uge yqajqa are prugnñroqnej. E nuñgoq bosiy tamo nañgi di nañgo une qoreiyosai degsi unqai di e nañgi qa are gulbeibqas. E deqa ulaeqnum.

13

Pol a Korin Kristen nanjoq olo bqajqa are qaleqnu

¹ E nami nuñgoq boaiyelttem. Ariya bini e olo nuñgoq bqajqa are qaleqnum. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyey unu, “Tamo bei a une atimqa tamo aiyel kiyo tamo qalub kiyo nañgi aqa une unsib babbtibqa iga qusim marqom, ‘Bole, tamo di a une yqo.’ ” ² E nami

nunḡoq bosim niḡi uratḡosim bati bei e olo nunḡoq bosim niḡi endegsi merḡem, “E bunuqna nunḡoq olo bosiy tamo une ateqnub qaji naḡi ḡolawotnḡrqi.” Ariya bini e sawa isaḡ endi sosim anjam di niḡi ti tamo nami une atoqneb qaji naḡi ti olo merḡeqnum. ³ Niḡi qalieqajqa, Kristus a ijo medabu na anjam mareqnu kiyo sai kiyo. E nunḡoq bosiy tamo naḡi une ateqnub qaji naḡi di ḡolawotnḡrit niḡi unsib qalieqab, bole, Kristus a ijo medabu na anjam mareqnu. Niḡi quiy. Kristus a siḡgila saiḡoji sosim niḡi tingitḡwasai. A na aḡ siḡgila kobaquja niḡi osorḡwas. ⁴ Bole, Kristus a ḡamburbasḡ di ḡaiḡesoqnej bati deqa a siḡgila saiḡoji soqnej. Ariya a olo Qotei aḡ siḡgila osiq deqa bini a ḡambile unu. Iḡa Kristus beteryejunum deqa iḡa deḡo siḡgila saiḡoji unum. Ariya iḡa Qotei aḡ siḡgila osim Kristus ombla ḡambile sqom. Iḡa nunḡoq bosim siḡgila di niḡi osorḡgwom.

⁵ Niḡi nunḡo segi segi so tenemtoqniy. Niḡi deḡyqab di niḡi Kristus qa nunḡo areqalo siḡgilateqneb kiyo sai kiyo di qalieqab. Yesus Kristus a nunḡo are miligiq di unu di niḡi poiḡgosai kiyo? A nunḡo are miligiq di sqasai di niḡi endegsib qalieqab, niḡi aḡ tamo bolesai. ⁶ Ariya niḡi iḡa qa endegsi poiḡgem, iḡa Kristus aḡ wau tamo bole unum. ⁷ Iḡa niḡi qa endegsim pailyeqnum, “O Abu, ni na Korin Kristen naḡi aḡaryainḡrimqa naḡi kumbra uḡe kalil uratoqnsib kumbra bole bole yoqḡqab.” O ijo was, iḡa wau bole yeqnum niḡi di qalieqajqa deqa iḡa pailyosaieqnum. Niḡi iḡa wau tamo bolesai edegwab di unḡum. ⁸ Niḡi qalie, iḡa Qotei aḡ anjam ugetqa keresai. Iḡa Qotei aḡ anjam siḡgilatqajqa waueqnum. ⁹ Deqa iḡa siḡgila saiḡoji soqnim niḡi siḡgila ti sqab di iḡa areboleboleigwas. Iḡa ḡaigai niḡi qa endegsim pailyeqnum, “O Abu, ni na Korin Kristen naḡi aḡaryainḡrimqa naḡi torei kere na sqab.” ¹⁰ Tamo Koba a na e giltbej deqa e aḡa

wau taqateqnum. E nuŋgoq bosiy ŋiriŋ anjam na nuŋgo kumbra tingitetŋgwa uratonum. Deqa e isaq endi sosim anjam endi nengrenyonum. E niŋgi singilatŋgwajqa deqa Tamo Koba a na e wau ebej. E niŋgi ugetŋgwajqa sai.

Pol a anjam getentosiq Kristen naŋgi kaiyeinrej

¹¹ Ariya ijo was, e ijo anjam getentqai. Niŋgi areboleboleiŋgoqnem. Niŋgi kumbra bole kalil qa kere na sqajqa singilaoqniy. Niŋgi ijo anjam quoqnsib dauryoqniy. Niŋgi kalil areqalo qujaitosib soqniy. Yim Qotei a niŋgi ti sqas. Agi a na niŋgi tulaŋ qalaqalaiŋgeqnu. A are lawo qa utru.

¹² Niŋgi na nuŋgo Kristen was kalil naŋgi segi segi kundoqnjriy. Kumbra di agi Qotei aqa segi tamo uŋgasari kalil naŋgi yeqnub. Qotei aqa tamo uŋgasari kalil qure endia unub qaji naŋgi na niŋgi kaiyeiŋgonub.

¹³ Tamo Koba Yesus Kristus a niŋgi qa are boleyeme. Qotei na niŋgi qalaqalaiŋgeme. Mondor Bole na niŋgi kalil aqaryaŋgimqa niŋgi a beteryosib koba na are qujaitosib soqniy. Bole.

Yesus Aqa Anjam Bole 2014
The New Testament in the Anjam language of Papua New Guinea,
2014 revision
Nupela Testamen long tokples Anjam long Niugini, 2014
copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Anjam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-04-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 13 May 2019

0eb339dc-c20a-5065-9483-338933d97585